

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a Debrecenben, 2018. december 11. és a 2019. január 31. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

ítéletet:

A különös kegyetlenséggel, a bűncselekmény elhárítására idős koránál fogva korlátozottan képes személy sérelmére elkövetett emberölés büntette és más bűncselekmények miatt I.rendű vádlott ellen indított büntetőügyben a Nyíregyházi Törvényszék 2018. évi június hó 28. napján kihirdetett 8.B.772/2017/97. számú ítéletét megváltoztatja a következők szerint:

Az életfogytig tartó szabadságvesztés büntetésből a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját 30 (harminc) évben állapítja meg.

A Nyíregyházi Törvényszék 2.Bpk.785/2014/6. számú ítéletével megállapított börtönbüntetés végrehajtása során engedélyezett feltételes szabadság megszüntetésére vonatkozó rendelkezést mellőzi.

Az elsőfokú bíróság 2018. június 14. napján is tartott tárgyalást.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A vádlott által az elsőfokú ítélet kihirdetésétől a 2018. október 11. napjáig letartóztatásban töltött időt is beszámítja a szabadságvesztés tartamába.

A fellebbezési eljárásban 77 733 (hetvenhétezer-hétszázharminchárom) forint, a vádlottat terhelő bűnügyi költség merült fel.

A vádlott lakcíme helyesen ....

Indokolás

Az ügyben első fokon eljáró Nyíregyházi Törvényszék a rendelkező részben megjelölt ítéletével I.rendű vádlottat bűnösnek mondta ki emberölés büntetében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban Btk.) 160. § (1), (2) bekezdés d/ és k/ pont], kifosztás büntetében [Btk. 366. § (1) bekezdés b/ pont], magánlaksértés vétségében [Btk. 221. § (1) bekezdés] és hivatalos személy elleni erőszak büntetében [Btk. 310. § (1) bekezdés a/ pont] ezért - mint többszörös visszaesőt - halmazati büntetésül életfogytig tartó szabadságvesztés büntetésre és 10 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát fegyházban állapította meg, és akként rendelkezett, hogy a vádlott a szabadságvesztés büntetésből nem bocsátható feltételes szabadságra.

Döntött a vádlott által előzetes fogvatartásban töltött időnek a szabadságvesztés büntetésbe történő beszámításáról, a ... Törvényszék ... számú ítéletével megállapított 2 év börtönbüntetés végrehajtása

során alkalmazott feltételes szabadság megszüntetéséről, az eljárás során lefoglalt nagyszámú bűnjel további jogi sorsáról, végül a bűnösnek talált vádlottat kötelezte a felmerült bűnügyi költség megfizetésére.

Az ítélet ellen a vádlott és védője egyaránt a büntetés enyhítése érdekében jelentettek be fellebbezést.

Az ügyész a nyilatkozattételre fenntartott 3 napi határidőn belül tudomásul vette a határozatot.

A ... Fellebbviteli Főügyészség ... számú átiratában észrevételezte, hogy az elsőfokú bíróság a perrendi szabályok sérelme nélkül lefolytatott bizonyítási eljárás után a történeti tényállást a bizonyítékok okszerű értékelésével túlnyomórészt hiányosságok nélkül állapította meg. Szükségesnek tartotta azonban a tényállás kiegészítését azzal, hogy a vádlott elvitte még a sértett kezítaskáját (2000,- forint értékben), a benne lévő pénztárcát (500,- forint értékben), valamint személyi igazolványát, lakcímkártyáját, TB igazolványát, bankkártyáját (... Bank) és egy noteszt. Ezzel együtt az elsőfokú bíróság ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett, a felhasználható bizonyítékokat részletesen értékelte és vizsgálta az ölési cselekmény okára előadott valótlanszerű vádlotti védekezéseket is. A vádlott vallomásaival szemben az elsőfokú határozatban számba vett további bizonyítékok kétségtől terhelők mind az 1. mind a 2. számú tényállási pontban írt cselekményre vonatkozóan. Az ekként másodfokon is irányadó tényállás alapján a vádlott bűnösségére vont következtetés okszerű, megjegyezte azonban, hogy álláspontja szerint az elkövetett bűncselekmény jogi minősítése csak részben felel meg az anyagi jognak. Az emberölés tekintetében az ítéletben írt okok miatt a különös kegyetlenséggel és a bűncselekmény elhárítására idős koránál fogva korlátozottan képes személy sérelmére történt elkövetés megállapítása törvényes, tévedett azonban az elsőfokú bíróság akkor, amikor nem látta bizonyíthatóan megállapíthatónak az emberölés minősített esetei között a nyereségvágyból való elkövetést. Álláspontja szerint a vádlotti szándékokra az alanyi és a tárgyi tényezők együttes vizsgálatából erre egyértelmű következtetés vonható, a cselekmény ilyen minősítése mellett viszont a kifosztás büntetnének megállapítására nincs lehetőség.

Ezen túl tévedett a törvényszék abban is, hogy nem állapította meg a tényállásban a sértettől teljes körben eltulajdonított tárgyakat, csak azok egy részét. A bíróság e körben arra való hivatkozása, hogy a sértettől eltulajdonított további értékeket az ügyészség nem tette vád tárgyává ezért a bíróság azokat nem is vehette figyelembe, téves. Nem jelenti ugyanis a vádelv sérelmét, ha a bíróság a történeti tényállással összefüggésben olyan részleteket is megállapít, amelyet a vádirat nem tartalmazott, továbbá az sem jelenti a vádelv sérelmét, hogy a határozatában foglalt tényállás nem fedi a vádban foglalt tényeket, de a bűncselekmény lényeges elemét alkotó tények tekintetében annak megfelel. A vádhoz kötöttség elvéből fakad a tettazonosság szükségessége, vagyis az ítéletnek a vádirat által leírt cselekménnyel kapcsolatos tényeket kell tartalmaznia. A bíróság olyan tényeket is rögzíthet ítéletében, amit a vádirati tényállás nem tartalmaz. Álláspontja helyességére az elsőfokú eljárás idején hatályos büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény releváns rendelkezéseit értelmezve, eseti döntések megjelölésével kívánt rámutatni.

Nem tartotta pontosnak a magánlaksértés bűncselekménye jogi minősítését sem, kifejtve, hogy azt indokolt éjjel elkövetettnek minősíteni. A tényállás szerint ugyanis az elkövetési idő 22 óra és másnap reggel 9 óra közötti. A sértett számítógépét 21 óra 42 percig használták, ami arra utal, hogy a sértett ekkor még élt. A sértetten feltalálásakor hálóing volt, lefekvéskor a kihallgatott tanúk szerint hálóinget szokott viselni. Másnap reggel a vádlott 9 óra körül már testvére ...i lakásán tartózkodott. Mindezek a körülmények azt támasztják alá, hogy a vádlott a magánlaksértést 2017. április 7. napján az éjjeli órákban követte el.

A fellebbviteli főügyészség törvényesnek tartotta a ... Törvényszék ... számú ítéletében megállapított 2 év börtönbüntetés végrehajtása során alkalmazott feltételes szabadság megszüntetéséről, valamint a vádlottnak a jelen ügyben történő feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéből történő kizárásról szóló rendelkezést. Ezentúl megjegyezte, hogy a törvényszék a büntetés kiszabása során az enyhítő és súlyosító körülményeket feltárta, azokat súlyuknak megfelelően értékelte akkor, amikor a többszörös visszaeső vádlottal szemben tényleges életfogytig tartó fegyházbüntetést szabott ki.

Mindezek alapján arra tett indítványt, hogy az ítéletábra a törvényszék elsőfokú ítéletének megváltoztatásával az 1. tényállás alatti cselekmény tekintetében a tényállást egészítse ki a vádlott által eltulajdonított további tárgyakkal, illetve okiratokkal, állapítsa meg, hogy az emberölés büntette a Btk. 160. § (2) bekezdés b/ pontjában írt nyereségvágyból elkövetettnek is minősül, erre tekintettel a kifosztás büntetében való minősítést mellőzze, állapítsa meg a vádlott bűnösségét a Btk. 346. § (1) bekezdés a/ pontja szerint minősülő és büntetendő okirattal visszaélés vétségében, továbbá azt, hogy a magánlaksértés a Btk. 221. § (2) bekezdés a/ pontja szerinti büntett, egyebekben pedig az elsőfokú ítéletet hagyja helyben.

A törvényszék ítélete elleni védelmi fellebbezést a vádlott védője a másodfokú eljárásban indokolta részletesen, egyben az ügyész észrevételeire is reagálva (másodfokú iratok 22. sorszám). Ebben mindenekelőtt arra kívánt utalni, hogy álláspontja szerint a vádlott terhére a Btk. 160. § (2) bekezdés k/ pontjában foglalt minősítő körülményt kétséget kizáróan nem lehet megállapítani, figyelemmel a sértett igazságügyi orvosszakértő által igazolt cselekménykori állapotára, azaz arra, hogy kora átlagához képest megfelelő védekező képességgel rendelkezett, és az eszközös támadás ellen próbált is védekezni.

Ezen túlmenően megjegyezte, hogy noha a vádlott elmeállapotát vizsgálták az eljárás során, ám az elkövetés körülményei változatlanul kóros állapotára utalhatnak. Ilyennek jelölte annak tényét, hogy a vádlott a cselekmény helyszínén hátrahagyta hátizsákját, benne személyes irataival, ezáltal maga szolgáltatott bizonyítékot személyére, valamint hivatkozott a vádlott tekintetében véleményt adó igazságügyi pszichológus szakértő megállapításaira a személyiségzavarral kapcsolatosan. Ilyen, kétségesnek jellemzett körülmények mellett további szakértői vizsgálódás szükségességét foglalmazta meg, indítványozva újabb pszichológus és elmeorvos szakértő kirendelését, a terhelt beszámítási képességére vagy annak hiányára, korlátozottságára vonatkozóan.

A 2. számú tényállási pont szerinti bűncselekménnyel kapcsolatosan nem vitatta, hogy a tetten ért vádlotti cselekvőség tükrében a hivatalos személy elleni erőszak büntetvének törvényi tényállási elemei megvalósultak, ugyanakkor annak figyelembevételét kérte, hogy a bűncselekmény következtében legfeljebb igen enyhe mértékben volt akadályoztatva a vádlottal szemben intézkedő büntetés-végrehajtási őr.

Mindezek mellett indítványait akként összegezte, hogy a másodfokú bíróság a vádlott cselekményét beszámítási képességének további vizsgálatát (újabb szakértők kirendelését) követően ítélje meg. Indokait elfogadva az emberölés bűncselekményét a Btk. 160. § (2) bekezdés k/ pontja szerinti minősítő körülmény vonatkozásában változtassa meg a törvényszék ítéletét, mivel kétséget kizáróan nem bizonyított tény nem lehet értékelni a terhelt terhére. Indítványozta, hogy az ítéletábra a vádlott szabadságvesztés büntetése vonatkozásában határozott tartamú szabadságvesztés büntetést szabjon ki, illetőleg amennyiben a másodfokú bíróság ezt nem tartja alaposnak, akkor álláspontja szerint nem célszerű a vádlottat az életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés kiszabása esetén kizárni a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéből, mivel így legalább elméleti esélye maradhat arra, hogy idős korában szabadulhat.

A védő a fellebbezése indokolásához fűzött újabb írásos kiegészítésében (35. sorszámú utóirat) fentiekben túl annak figyelembevételét kérte, hogy a vádlott bár terhelt előéletű személy, valójában jelentősebb személy elleni erőszakos cselekménye a jelen eljárásig csak egyetlen volt, és annak elkövetési körülményei sem tükröztek kirívó erőszakot. Ismételten kitért a 2. tényállásban rögzített cselekmény enyhébb jellegére, hozzátéve, hogy a vádlott azóta maradéktalanul betartja a büntetés-végrehajtási intézet előírásait. További enyhítő körülményként írta le a terhelt megbánását, illetve annak is figyelembevételét kérte, hogy elmebeli állapotát illetően nem zárható ki olyan orvosszakértői módszerekkel ki nem mutatható korlátozottság, ami szintén felveti a büntetés enyhítésének lehetőségét. A fellebbviteli főügyészség észrevételére reagálva vitatta, hogy a vádlottat anyagi haszonszerzés vezette volna, rámutatva arra, hogy a cselekmény következtében nem tulajdonított el jelentős értékeket a sértett lakásából.

Végül eltúlzottnak, a büntetési célokkal arányban nem állónak jellemezte az elsőfokon kiszabott tényleges életfogytig tartó szabadságvesztést, amelyen a törvénybe foglalt automatikus kegyelmi eljárás ténye sem változtat lényegesen. Ellenben amennyiben a feltételes szabadságra bocsátás lehetősége adott lenne a vádlott számára, legfőképp annak törvényi minimuma szerint, ez olyan lehetőséghez juttatná őt, amely mellett érdemes lehet jogkövető magatartást folytatnia büntetése letöltése folyamán.

Ezért indítványait azzal egészítette ki, hogy amennyiben az ítélőtábla életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés kiszabása mellett dönt, ne zárja ki a vádlottat a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéből, hanem azt 25 évben állapítsa meg. Ekkor maradhat ugyanis a vádlottnak minimális esélye arra, hogy szabadulhat, és még életében esélyt kapjon arra, hogy szabadságát visszanyerve töltsé élete hátralévő időszakát. Így lehet majdan hasznos tagja a társadalomnak, és a börtön falain kívül is élhet még.

Önálló írásbeli észrevételt a vádlott is tett a másodfokú eljárásban (5, 6, 30, 31. számú utóiratok), az ügy érdemében előadva, hogy beismerte a terhére rótt súlyosabb bűncselekményt, bár állítása szerint magyarázatot maga sem talált az elkövetés okára. Ittas állapotban azért indult a cselekmény helyszínére, mert azt hallotta, hogy ott italt árusítanak, majd az áldozat ki is szolgált. Hivatkozott arra, hogy a kérdéses időben gyógyszeres kezelésben részesült, s mivel ittas is volt, csak foszlányokra emlékszik vissza. Ezentúl sajnálatát, megbánását fejezte ki, valamint azt, hogy jelenlegi jogerősen kiszabott szabadságvesztését töltve, mindenben jogkövető magatartást tanúsít a büntetés-végrehajtási intézetben. Ugyanakkor az elsőfokú ítélet elmeállapotát érintő megállapításait vitatva, ismételt szakértői vizsgálatát, ennek keretein belül újabb igazságügyi elmeorvos szakértői vélemény beszerzését, majd összességében méltányos büntetés kiszabását indítványozta.

Az ítélőtábla a jelzett perorvoslatokat nyilvános ülésen vizsgálta, melyen a vádlott védője változatlan tartalommal tartotta fenn a védelmi fellebbezés indokait, arra figyelemmel, hogy a vádlott előéletében az erőszakos bűncselekmények helyett inkább a vagyon elleniek dominálnak, a 2. számú tényállási pont cselekményének enyhébb formájú megvalósítására, a vádlott elmebeli állapotára figyelemmel az elsőfokú ítélet joghátrányát eltúlzottnak írva le, annak megváltoztatását kérte a feltételes szabadság lehetőségének biztosításával, mégpedig a törvényi minimumban meghatározva.

A ... Fellebbviteli Főügyészség képviselője minden tekintetben az írásban kifejtettek szerint érvelt, a tényállás kisebb korrekcióját, az élet elleni cselekmény jogi minősítését nyereségvágyból is elkövetettnek - erre tekintettel a kifosztás büntetésében való minősítést mellőzve - a magánlaksértést éjjel elkövetettnek indítványozva, valamint indokoltnak tartva a vádlott bűnösségének

megállapítását okirattal visszaélés vétségében is, egyebekben viszont az elsőfokú határozat helybenhagyását tartotta alaposnak.

Az I.rendű vádlott saját védelmében az utolsó szó jogán ismételten azt adta elő, hogy a sértett pálinkát árult, innen indult az egész cselekményfolyam, ráadásul, amikor bement hozzá, egy késsel is hadonászni kezdett. Vitatta, hogy szándékában állt volna értékeket elhozni a lakásból, állítása szerint azt sem tudta, hogy a sértett otthon tartózkodik-e vagy sem. Hivatkozott továbbá arra, hogy a büntetés-végrehajtási intézet szabályait mindenben megtartja, dolgozik és szakmát tanul, ezáltal is megmutatva, hogy amennyiben lehetőséget kap rá, a társadalom hasznos tagja kíván lenni.

A felülbírálat során előjáróban arra indokolt kitérni, hogy az elsőfokú bírósági döntést követően, 2018. július 1. napjától hatályba lépett az új büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban Be.). Az új törvényt a 868. § (1) bekezdés értelmében - a 868-876. §-ban meghatározott eltérésekkel - a hatályba lépéskor folyamatban lévő büntetőeljárásokban is alkalmazni kell.

A Be. 870. § (1) bekezdése szerint, az e törvény hatályba lépéskor folyamatban lévő büntetőeljárásokban az ezt megelőzően, a korábbi jogszabály szerint végzett eljárási cselekmény akkor is érvényes, ha ezt e törvény másként szabályozza.

Az ítéletért utalva a Be. 590. § (1) bekezdésére, a Be. 599. § (1) bekezdése szerinti nyilvános ülésen végezte el a felülbírálatot, mégpedig teljes terjedelemben, mert ugyan az új eljárási kódex bizonyos körre korlátozott fellebbezés esetén megteremti a részleges revízió lehetőségét büntetőjogi főkérdésben is, ám adott esetben az elsőfokú eljárás lefolytatására még a 2018. június 30. napjáig hatályban volt büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény rendelkezései mellett került sor, amelynek jogorvoslati rendszere teljes revíziót ír elő, függetlenül a fellebbezések okától és irányától. Ennek megfelelően az elsőfokú bíróságnak még nyilvánvalóan nem volt lehetősége a fellebbezésre jogosultak kioktatására a korlátozott fellebbezésről és jogkövetkezményeiről. Másfelől a Be. 590. § (2) bekezdése főszabályként a jelenlegi törvényben is a teljes revízió szükségességét irányozza elő, és adott esetben a védőbeszédben előadottak az élet elleni cselekmény jogi minősítését is részben vitatták.

Ennek megfelelően a másodfokú bíróság a teljes revízió során a fellebbezések okára és céljára tekintet nélkül vizsgálta a perrendi szabályok megtartását, a tényállás megalapozottságát, a bűnösség megállapítását, a bűncselekmények minősítését, a büntetés kiszabását, valamint a járulékos rendelkezések törvényességét és az indokolás helyességét.

Mindezek mellett az volt megállapítható, hogy a törvényszék a bizonyítási eljárást nagyfokú alapossággal, körültekintően folytatta le. Pervitele mentes volt mind az abszolút, mind az eljárás törvényességét befolyásoló lényeges relatív hibáktól, ezért az érdemi felülbírálatnak nem mutatkozott perjogi akadálya.

Az elsőfokú bíróság a szükséges és lehetséges körben eleget tett ügyfelderítési kötelezettségének, a tényállás megállapításához kívánt bizonyítást felvette, ám a Be. 592. § (2) bekezdés a/, c/ pontja szerinti kisebb hiányosság és részbeni ellentét okán a rögzített tényállás kiegészítése és pontosítása

szükséges. Ennek megfelelően az ítélet tábla a Be. 593. § (1) bekezdés a/ pontja szerinti jogkörében az alábbi helyesbítéseket teszi, utalva a Be. 599. § (2) bekezdésében írtakra is.

- Az elsőfokú ítélet 6. oldalán 5. sorszámmal jelzett büntetőügyben elbírált bűncselekmény elkövetési ideje a folytatólagos jellegéből adódóan is kiegészítendő 2012. április 29. napjával.
- A 7. oldal 3. bekezdésében rögzített elítélés adatait azzal szükséges kiegészíteni, hogy a ... Járásbíróság .... számú ítéletét a másodfokon eljáró .. Törvényszék .... napján meghozott és jogerőre emelkedett ... számú ítéletével annyiban változtatta meg, hogy a vádlott szabadságvesztés büntetésének tartamát 1 év 6 hónapra, a közügyektől eltiltás mellékbüntetés mértékét 2 évre súlyosította.
- A vádlott 2018. október 12. napjától - jelenleg is - e büntetését tölti, melyből előjegyzett szabadulása kitöltve 2020. április 11. napján várható. Ezt követően kezdi el tölteni a ... Törvényszék ... számú összbüntetési ítéletében megállapított 2 év tartamú börtönbüntetés végrehajtása során engedélyezett feltételes szabadság megszüntetéséből fennmaradó szabadságvesztést, melyből szabadulása 2020. október 12. napján esedékes.
- Az 1. számú tényállásban (a 7. oldal utolsó bekezdésében) írt cselekmény elkövetésére a 2017. április 7. napjának 22 óráját követő, 2017. április 8. napjának 9 óráját megelőző *a ... - ... közötti távolság megtételéhez szükséges időtartammal csökkentett időben* került sor.

A tényállásban fentiekben túl további - így a fellebbviteli főügyészség által indítványozott, a sértett eltűnt értékeivel kapcsolatos - kiegészítést már nem tartott lehetségesnek az ítélet tábla.

A 2018. június 30. napjáig - ekként a vádemelés idején majd az elsőfokú tárgyalás során is - hatályos büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 2. § (1)-(4) bekezdései értelmében a bíróság az ítélezés során törvényes vád alapján jár el. Törvényes a vád, ha a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett indítványában meghatározott személy pontosan körülírt, büntető törvénybe ütköző cselekménye miatt a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezi. A bíróság csak annak a személynek a büntetőjogi felelősségéről dönthet, aki ellen vádat emeltek, és csak olyan cselekmény miatt, amelyet a vád tartalmaz. A bíróság köteles a vádat kimeríteni, a vádon túl nem terjeszkedhet, de nincs kötve a vádlónak a vád tárgyává tett cselekmény Btk. szerinti minősítésére, a büntetés kiszabására vagy intézkedés alkalmazására vonatkozó indítványához.

Az 1998. évi XIX. törvény 217. § (3) bekezdés b/ pontja pedig ugyancsak a vádirat kötelező tartalmi elemeként írta elő annak a cselekménynek a leírását, amit az ügyész vád tárgyává kíván tenni (a jelenlegi Be. 422. § (1) bekezdés b/ pontja szintén a vádirat törvényes elemei között rögzíti a vád tárgyává tett cselekmény pontos leírását).

Annyiban egyet lehet érteni a fellebbviteli főügyészség által kifejtettekkel, hogy a bíróság határozatában foglalt tényállásnak nem mindenben kell fednie a vádban rögzített tényeket, illetve a bíróság a történeti tényállással összefüggésben olyan részleteket is megállapíthat, amelyeket a vádirat nem tartalmazott.

Szükséges azonban, hogy az ítéleti tényállás *megfeleljen a vád tárgyává tett bűncselekmény lényeges elemeit* tartalmazó tényeknek. A vádhoz kötöttség elvéből fakad a *tettazonosság* szükségessége, vagyis az ítéletnek a *vádirat által leírt cselekménnyel kapcsolatos tényeket* kell tartalmaznia. (BH2005. 7).

A vád tárgyává tett cselekmény leírása akkor pontos, ha a vádló az indítványában ismertetett történeti tényállásában *hiánytalanul* megjelöli a bűncselekmény tényállási elemeinek megfelelő konkrét tényeket, így az elkövetési magatartást a cselekményt megvalósításának jellemzőit (1/2007. számú BK vélemény I.2.b. pont).

Adott esetben azonban mindez a fellebbviteli főügyészség által indítványozottak körében nem volt megállapítható.

Az ügy irataiból ugyanis egyértelműen kitűnik, miszerint a sértett hozzátartozója, tanú 11 már a nyomozás során említést tett a sértett kézitáskájának, személyes okmányainak eltűnéséről (nyomozati irat 711-713. oldal). Az I.rendű vádlott gyanúsított kihallgatása során pedig arra tért ki, hogy egy ezer forintos bankjegy és a cselekmény elkövetéséhez használt vadásztőr mellett még egy noteszt hozott el a helyszínről (nyomozati irat 915 - 916. oldal).

Nyilvánvaló hogy e vallomások tartalmára a nyomozást felügyelő, majd vádiratot szerkesztő ...Főügyészség figyelemmel volt, de ennek ellenére ezeket a tényeket mégsem foglalta a vádba.

Továbbá a tárgyaláson részt vett, vádat képviselő ügyész jelenlétében a terhelt részéről elhangzott az is, hogy a kérdéses időben ő „betörni indult”, nem pedig „gyilkolni” (94. számú tárgyalási jegyzőkönyv 6. oldal utolsó bekezdés).

Ennek ellenére a vádhatóság utóbb sem élt az 1998. évi XIX. törvény 310. § (1) bekezdésében biztosított jogkörével, a vádat nem módosította, nem terjesztette ki, hanem a vádbeli tényállást és a cselekmények jogi minősítését változatlan formában fenntartotta (96. számú tárgyalási jegyzőkönyv 2. oldal).

Az ítélet tábla álláspontja szerint mindezek mellett a ... Fellebbviteli Főügyészség által indítványozott tényállás kiegészítés egyértelműen olyan tényeket érintene, amelyek a vádban eddig nem szereplő további bűncselekmény - nevezetesen a Btk. 346. § (1) bekezdés a/ pontja szerint okirattal visszaélés - megállapíthatóságát eredményezné, holott a vád történeti leírása e közbizalom elleni bűncselekmény tényállási elemeit ezidáig nem tartalmazta.

Mindez azonban a fentebb hivatkozott törvényi rendelkezések, a vádelv sérelmével járt volna, hiszen az elsőfokon eljáró bíróság mellett működő ügyész e tekintetben tetten érhető tétlensége csakis akként volt értelmezhető, hogy a jelzett bűncselekmény tekintetében nem kívánt vádat emelni. Vádlói akarat hiányában a vádtól a vádlott terhére eltérve a tényállásba még bizonyítottsága esetén sem foglalhatók ilyen események, és megállapításuk mellett a fellebbviteli főügyészség által utóbb indítványozottakkal szemben nem lehet helye a jogi értékelésüknek sem.

A vádiratban le nem írt tény ugyanis csak a tettazonosság keretei között állapítható meg a tényállásban, egy adott cselekmény csak ennek figyelembevételével értékelhető, mivel a tett azonossága a hatékony védekezésnek is egyben az egyik legnagyobb garanciája.

A kifejtettek miatt az ítélet tábla a fellebbviteli főügyészség által előadottakkal szemben, ebben a tekintetben az elsőfokú bíróság által elfoglalt állásponttal értett mindenben egyet (elsőfokú ítélet 11. oldal 3. bekezdés).

A felülbírálat során az volt megállapítható, hogy a törvényszék a bizonyítási eljárást valamennyi lényeges tényre kiterjedően nagy alapossággal folytatta le, ügyfelderítési kötelezettségét mindenben

teljesítve. Az ügy helyes eldöntése szempontjából releváns bizonyítékokat megvizsgálta, és azokat okszerűen, gondosan, a logika szabálya szerint mérlegelte. Vizsgálta a vádlott valamennyi vallomását, védekezésének fő irányait és részleteit. Értékelte továbbá a magáról a cselekményről csak közvetve információt szerző személyek tanúvallomását, mint ahogyan az előzményekről és a vádlott cselekmény utáni magatartásáról elmondottakat is. A személyi bizonyítékok közül a terhelt vallomásai valóban ellentmondást mutattak, de a bíróság az ellentéteket észlelte, azokat megkísérelte feloldani, s ahol ez nem volt lehetséges ott helyes ténybeli következtetések útján rögzítette a tényeket. A vádlott számos vallomást tett az eljárásban, alapvetően beismerve az 1. tényállásban írt ölési cselekményt, ellentétesen leginkább a cselekmény motivációjára pontosabban annak hiányára vallott. Az elsőfokú bíróság ezen eltérő nyilatkozatokat egymással és a vádat támogató egyéb bizonyítékokkal gondosan összevetette, nem tévedve abban, hogy a terhelt beismerése mellett is indokolt beszerezni a pontos tényállás megállapításához elengedhetetlenül szükséges bizonyítékokat [1998. évi XIX. törvény 118. § (2) bekezdés].

A törvényszék a lehetőségekhez képest nagy alapossággal vizsgálta a vádlott és a sértett lehetséges kapcsolatát, feltárva életvitelüket, másokhoz fűződő viszonyukat, valamint a vádbeli időszak eseményeit is. A vád tárgyává tett cselekménynek szemtanúja nem volt, ezért nagy jelentőséggel bírtak a vádlott vallomásai, utóbbiak ellentmondásossága folytán pedig különösen az objektív adatok, így a helyszín jellemzői, a tárgyi bizonyítékok és a nem vitásan a terhelt sérüléseit rögzítő igazságügyi boncjegyzőkönyv, valamint orvosszakértői vélemény, ujjnyomat szakértői, nyomszakértői, genetikai szakértői vélemények. A törvényszék e bizonyítékok alapos értékelésével állapította meg a tényállást, meggyőző indokolást adva arra nézve, hogy a cselekmény csakis a tényállásban rögzített módon, időben történhetett meg. Az elsőfokú ítéletben előadott indokolás olyan részletes, hogy kiegészítése ebben a körben nem szükséges. Túlnyomórészt ellentmondásoktól is mentes, logikus, ezért helyesbítést csupán a sértett feltaláláskori ruházatát illetően indokolt. Valójában ugyanis a sértettet az elsőfokú ítéletben hivatkozottakkal szemben (13. oldal 1. bekezdés) nem nappali öltözkében találták meg, hanem mint ahogyan azt a szemle jegyzőkönyve aggálymentesen megerősítette, és a fényképmellékletből is egyértelműen kitűnt, halálakor sárga csíkos hosszú ujjú hálóinget viselt. (nyomozati irat 275. oldal, 164-166. számú fényképfelvételek). Mindez azonban nem jelentett logikai törést az elsőfokú ítéletben.

Az alvás során szokásos hálóing viselésének ténye nem módosít a szintén a bizonyítékok mérlegelésén alapuló első bírói álláspont helyességén, miszerint a cselekmény 2017. április 7. napjáról 8. napjára virradó éjjelen, avagy a kora reggeli időpontban is megtörténhetett. A fellebbviteli főügyészség ezzel kapcsolatosan helytállóan utalt arra, hogy a vádlott másnap reggel 9 óra körüli időpontban már a cselekmény helyszínétől távol, nevezetesen testvére ... lakásán tartózkodott. A rendelkezésre álló adatokból azonban nem volt tisztázható, hogy a vádlott a két település közötti távolságot milyen módon tette meg, így nem állapítható meg egyértelműen az úton töltött idő sem. Következésképp a hajnali, reggeli órákban történő elkövetés valóban nem zárható ki. Sőt az újságok kézbesítése miatt a helyszín utcájában megforduló tanú 12 tanú vallomása alapján - miszerint 5 óra 20 perc körüli időben nem szokványos módon azt tapasztalta, hogy a sértett házának két utcafronti szobájában is fel volt kapcsolva a villany - az sem zárható ki, hogy a vádlott még ekkor is a helyszínen tartózkodott (nyomozati irat 815. oldal).

A 2. tényállás szerinti bűncselekmény tekintetében a cselekményt tagadó vádlotti vallomással szemben álló terhelő tanúvallomások és egyéb bizonyítékok tartalmára ugyancsak az okszerű bírói mérlegelés helyes volta nyert megerősítést.

Itt indokolt kitérni arra, hogy a vádlott és védője a másodfokú eljárásban - részben az eljárás során kirendelt igazságügyi elmeorvos szakértő, és igazságügyi pszichológus szakértő közötti egyes ellentétes megállapításokra, részben a terhelt tetten érhető, szokványosnak nem mondható magatartására, nyilatkozataira alapítottn - a vádlott elmeállapotát érintő további szakértői bizonyítást indítványoztak, újabb igazságügyi elmeorvos szakértői vélemény beszerzésével.

Az ügy iratait áttekintve azonban egyértelműen megállapítható, hogy ebben a tekintetben nívum a fellebbezési eljárásban nem merült fel, az idézett bizonyítékok tartalma az elsőfokú bíróság számára is ismert volt, e körülményekkel a bizonyítás során maga is szembesült. A hivatkozott, némileg valóban ellentétesnek mondható szakértői nyilatkozatokra figyelemmel kifejezetten széleskörű bizonyítást folytatott, ekként a szakértőket nem csak külön - külön (84. számú tárgyalási jegyzőkönyv 12-16., 22-31. oldal), hanem ezt követően egymás jelenlétében is meghallgatta, melynek során a kérdéses ellentétek oka maradéktalanul, megnyugtató módon tisztázást nyert, és a szakértők között mindenben konszenzus született (94. számú tárgyalási jegyzőkönyv 3-9 oldal).

A szakma szabályainak bemutatásával előadott, megállapításaik részletes magyarázatával ellátott szakértői vélemények és szóban megtett kiegészítések ismeretében valóban kételyektől mentes megállapítás tehető arra vonatkozóan, hogy a vádlott mind a cselekmény mind a szakértői vizsgálatok idején képes volt cselekményei következményeinek felismerésére és az ennek megfelelő magatartás tanúsítására. Mindezek ismeretében az ítéletábra a más szakértők kirendelésére irányuló védelmi indítványokat elutasította.

Miután a fentiekre figyelemmel, illetve a megalapozott tényállás mellett büntethetőségi akadály a vádlott vonatkozásában nem állt fenn, ennek megfelelően az elsőfokú bíróság törvényesen vont következtetést a vádlott bűnösségére, és a terhére rótt bűncselekmények minősítése is mindenben megfelel az anyagi jognak.

A törvényszék helytállóan minősítette a legsúlyosabb, élet elleni cselekményt a Btk. 160. § (1) és (2) bekezdés d/ és k/ pontjai szerint minősülő különös kegyetlenséggel, a bűncselekmény elhárítására *idős koránál fogva* korlátozottan képes személy sérelmére elkövetett emberölés büntetnének.

A 3/2013. számú BJE határozat iránymutatásai szerinti, jelen ügyben is feltárható alanyi és tárgyi tényezőkből okszerű következtetés vonható a vádlott egyenes ölési szándékára. Az elkövetéshez használt veszélyes eszközök, a többszöri eszközváltás, a támadott testtájak, a kitaró szándékú bántalmazás, a sérülések nagyobb száma, a kifejtett erőbehatások rendbelisége és intenzitása, valamint a súlyos sérülések alapján egyértelmű, hogy a vádlott a sértett életét ki akarta oltani, ugyanezek körülmények mellett megalapozott következtetést lehet vonni az emberiességi, erkölcsi szempontok egyértelmű semmibe vétele folytán a büntett kirívó, kegyetlen jellegére, ezáltal a vádlott embertelenségére is (BH2007. 34).

Emellett az ítéletábra megállapíthatónak tartotta a Btk. 160. § (2) bekezdés k/ pontjának első fordulatában írt minősítő körülményt, mert szemben a védelmi érveléssel, a sértett nem kifejezetten fogyatékoságánál fogva, hanem *életkorából fakadóan* minősült védekezésre korlátozottan képes személynek. A cselekmény idején 84 éves sértett életkorát a tényállás egyértelműen tartalmazza, aki

e mellett több, természetes okú megbetegedésben szenvedett, melyek szintén részben előrehaladott korára vezethetők vissza. Vitathatatlan, hogy a jóval fiatalabb, fizikális erőfölényben is lévő vádlott eszközös durva bántalmazása mellett az időskor felső határa közelében járó sértett - noha megpróbált, ám - nem volt megfelelő mértékben képes a védekezésre.

A másodfokú bíróság abban is egyetértett a törvényszékkel, hogy a vádlott cselekménye a fentebbi minősítő körülmények szerinti emberölés büntette mellett halmazatban a Btk. 366. § (1) bekezdés b/pontja szerinti kifosztás büntetteként értékelendő, ekként nem találta alaposnak az ügyészi érvelést abban, hogy az élet elleni cselekmény tekintetében a nyereségvágyból való elkövetés is megállapítható.

Az irányadó, megalapozott tényállásból következőleg ugyanis a vádlott egyrészt a súlyosabb cselekmény véghezvitele *után* vett magához a sértett értékeiből, másfelől közel sem olyan mennyiségben, mint amire lehetősége nyílt volna. Noha kétségtelen hogy kutatni kezdett, és ebben a sértett életének elvétele után akadályoztatva már nem volt, így lehetősége adódott volna az eltulajdonított vadásztőrnél jóval értékesebb tárgyak, ékszerek, illetőleg a kisebb összegű készpénz helyett, számottevő pénzösszeg magához vételére. Ezt a szemle jegyzőkönyve, a fényképfelvételek, illetve tanú 11 tanúvallomása egyértelműen alátámasztotta (nyomozati irat 285-287., 699., 717. oldal).

Ilyen körülmények és a tetten ért logikátlan terhelti viselkedés, a valóban ellentmondásoktól tarkított előadás ismeretében nem állapítható meg kétséget kizáróan idegen dolgok illetőleg anyagi előny elvételének közvetlen célzata.

Megfelel a törvénynek a házi jogot sértő bűncselekmény minősítése is, hiszen a vádlott egyértelműen erőszakkal jutott be a sértett házába, a tényállásban kétségektől mentesen rögzíthető volt a dolog elleni erőszakkal való behatolás, mert a cselekménysor a ház hátsó teraszánál található zárt ajtó ablakának betörésével kezdődött.

A már fentebb kifejtettek miatt pedig nem lehetett közelebbről behatárolni a cselekmény elkövetési idejét, az éppúgy történhetett 2017. április 7 - 8. éjjelén, de akár 5 óra 20 perc körüli időben (tanú 12 tanú idézett tanúvallomásában foglaltakra figyelemmel). Utóbbi viszont már nem feleltethető meg éjjeli időpontnak, különösen, hogy egy olyan méretű kisebb település lakói, mint ... község, köztudomásúan korábban kelnek az átlagembereknél.

A Btk. 231. § (2) bekezdése szerint a csak magánindítványra büntethető bűncselekmény tekintetében a bűnösség kimondásának fennállnak az eljárásjogi előfeltételei is, mert mint ahogyan azt a tényállás helyesen tartalmazza, az elhunyt sértett hozzátartozója határidőben joghatályos magánindítványt terjesztett elő [1998. évi XIX. törvény 173. § (2)-(3) bekezdés].

A törvényszék helyállóan ismerte fel azt is, hogy a magánlaksértés és az élet elleni bűncselekmény valóságos alaki halmazata a törvényen és a bírói gyakorlaton alapulva megállapítható (BH2000. 478).

Végül kellően részletesek az elsőfokú bíróság indokai a hivatalos személy elleni erőszak bűncselekménye megállapításának okait illetően, hiszen a tényállásban rögzítettek valóban kimerítik e büntett törvényi tényállási elemeit.

A törvényszék a büntetés kiszabása során irányadó körülmények teljes körét feltárta, és azoknak kellő nyomatékot tulajdonítva a bűncselekmények tárgyi súlyához, valamint az elkövető személyi

körülményeihez igazodó, a törvényi rendelkezéseknek megfelelő büntetést szabott ki - nem tekintve a feltételes szabadságra bocsátással kapcsolatos rendelkezést - a vádlottal szemben. Az elsőfokú bíróság helyesen ismerte fel, hogy az egyéni és általános megelőzés szempontjainak érvényre juttatása, a társadalom védelme érdekében a terhelt előéletű, többszörös visszaesőnek minősülő vádlottal szemben, már csakis határozatlan tartamú, életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabásával érhetőek el a Btk. 79. §-ban írt büntetési célok.

Tévedett azonban az elsőfokú bíróság, amikor a Btk. 42. § alkalmazásával kizárta a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét.

Az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabásakor a feltételes szabadság lehetőségével vagy annak kizártságával kapcsolatosan a bíróságnak a feltárt bűnösségi körülményeket, az elkövető veszélyességét, a bűncselekmény jellegét különös gondossággal kell összevetnie a büntetési célokkal és a büntetés kiszabásának elveivel.

Az ítélezési gyakorlat rendszerint több okból is súlyosabban minősülő, a köznyugalmat számottevően megzavaró, a társadalom megdöbbenését kiváltó, az állampolgárok biztonságérzetének megingatására alkalmas, félelmet keltő ölési cselekményeknél alkalmaz tényleges életfogytig tartó szabadságvesztést, mely büntetés valóban a terhelt életének végéig tart. (BH2004. 353., BH2004. 265., Debreceni Ítéltábla Bf.II.295/2009/56.).

Ilyen büntetés kiszabásánál nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a társadalom védelme kizárólag akkor lehet-e hatékony, ha az elkövető véglegesen elszigetelésre kerül, annak reménye nélkül, hogy évtizedek múltán visszatérhessen a szabad életbe.

E körülményeket behatóan vizsgálva, és együtt értékelve azzal, hogy a vádlott esetében korábban túlnyomórészt enyhébb tárgyi súlyú bűncselekmények miatt került sor a büntetőjogi felelősségre vonására, valamint a legsúlyosabb életveszélyt okozó testi sértés büntette elkövetése miatt joghátrányként végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztésre ítélték, beismerő vallomása és megbánása mellett az ítéltábla úgy ítélte meg, hogy a feltételes szabadság lehetősége biztosítható a számára. Szükséges annak is a kiemelése, hogy az élet elleni bűncselekményen kívül a vádlott terhére rótt további cselekmények tárgyi súlya nem tekinthető kiemeltnek, illetve bár az emberölés ... település lakosságának biztonságérzetére nyilvánvalóan negatívan hatott, ám tágabb szinten nem zavarta meg lényegesen az ország köznyugalmát.

Ugyanakkor a bűncselekmények többszörös halmazát, közöttük el nem évülő bűncselekményt feltételes szabadság hatálya és büntetőeljárás hatálya alatt elkövető vádlottnál a személyének társadalomra igen veszélyes voltából kifolyólag a másodfokú bíróság arra a meggyőződésre jutott, hogy a Btk. 43. § (1) bekezdése alkalmazásával legalább 30 év tartamú szabadságvesztés letöltése elég, de szükséges is ahhoz, hogy a vádlott személyében rejlő társadalomra veszélyesség foka oly csekélylő váljon, ami már nem jelenthet reális fenyegetettséget a társadalom számára.

Ezen okok miatt az enyhítésre irányuló védelmi fellebbezés indokainak keretei között a feltételes szabadságra bocsátás kedvezményének biztosítására lehetőséget látott, annak legkorábbi időpontját - figyelemmel a vádlott életkorára és a várható átlagéletkorra is - 30 évben állapította meg.

Ezzel kapcsolatosan utalni szükséges arra is, hogy a határozott ideig tartó szabadságvesztés feltételes szabadsága alatti elkövetés nem zárhatja ki az életfogytig tartó szabadságvesztésből a feltételes kedvezmény lehetőségét. A Btk. 42-45. §-ai ugyanis speciális szabályokat tartalmaznak, és

a Btk. 38. § (4) bekezdésének rendelkezései ebben az esetben nem alkalmazhatók. Ugyanakkor ez nem hatott ki arra az alapvetően helyes első bírói rendelkezésre, amely a terhelttel szemben korábban engedélyezett feltételes szabadságot megszüntette, mert az a törvénynek és a bírói gyakorlatnak is megfelelt. (BH2007. 179).

A rendelkezésre álló előéleti adatokból azonban egyértelműen kitűnt, hogy a tényállás másodfokon kiegészített személyi részének megfelelően időközben a ... Törvényszék .... számú ítéletével megállapított 2 év börtönbüntetés végrehajtása során engedélyezett feltételes szabadság a .. Járásbíróság ... számú, illetve a ... Törvényszék mint másodfokú bíróság ... számú ítéleteivel ... napján jogerősen megszüntetésre került, ezért az ítéletábra az elsőfokú ítélet erre vonatkozó rendelkezését mellőzte.

Az elsőfokú bíróság helytállóan utalt a vádlott többszörös visszaesői minőségére, és ítéletének további járulékos rendelkezései a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát, az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámítását, a bűnjeleket, illetve a bűnügyi költség viselését illetően szintén mindenben megfeleltek az irányadó törvényi rendelkezéseknek. Ebben a körben csupán az érdemelt helyesbítést, hogy a szabadságvesztés végrehajtási fokozata valójában a Btk. 41. § (2) bekezdésében foglaltakra tekintettel fegyház, mivel életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabására került sor. Ezért a Btk. 36. §, illetve a Btk. 37. § (3) bekezdésének a felhívása mellőzendő.

A Be. 561. § (1) bekezdéséből következőleg rögzítette az ítéletábra, hogy a törvényszék 2018. június 14. napján is tartott érdemi tárgyalást, mert annak ténye az elsőfokú határozatban nem került feltüntetésre.

A kifejtettekre figyelemmel a Debreceni Ítéletábra a Nyíregyházi Törvényszék mint elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 604. § (1) bekezdés b/ pontja, és a Be. 606. § (1) bekezdése alapján a jelzett körben megváltoztatta, míg a törvénynek megfelelő rendelkezéseit helyes indokai alapján a Be. 604. § (1) bekezdés a/ pontja és a Be. 605. § (1) bekezdése értelmében helybenhagyta. A Be. 561. § (2) bekezdés b/ pontjára utalással helyesbítette a vádlott lakcímében ejtett elírást.

A vádlott által az elsőfokú határozat kihirdetésétől a mai napig letartóztatásban töltött idő szabadságvesztés büntetésbe történő beszámítása a Btk. 92. § (1), (2) bekezdésein alapszik.

Az ítéletábra a másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költséget a Be. 613. § (1) bekezdése alapján állapította meg, melynek megfizetésére a Be. 574. § (1) bekezdése felhívásával a vádlott köteles.

Debrecen, 2019. január 31.

Dr. Elek Margit sk. a tanács elnöke, Dr. Bakó József sk. előadó bíró,  
Dr. Répássy Árpádné dr. Német Laura sk. bíró

Záradék:

A Nyíregyházi Törvényszék 8.B.772/2017/97. számú ítélete a másodfokú ítéletben írt változtatásokkal jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2019. január 31.

. Elek Margit sk.  
a tanács elnöke

A kiadmány hiteléül:

Kiadó.